

СПАДКОВЕ ПРАВО

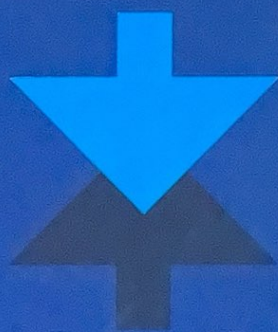
НАЦІОНАЛЬНІ, ПОРІВНЯЛЬНІ
ТА МІЖНАРОДНІ АСПЕКТИ

Українсько-англомовне
науково-практичне видання

LAW OF SUCCESSION

NATIONAL, COMPARATIVE
AND INTERNATIONAL ASPECTS

Ukrainian and English-language
scientific and practical edition

ПЕ ПРОВОА
ЄДНІСТЬ
РЕДАКЦІЯ
ЮРИДИЧНИХ
ВИДАНЬ

ГО «ЦЕНТР ПРАВОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ФУРСИ»

«FURSA CENTER LEGAL RESEARCH»

**СПАДКОВЕ ПРАВО:
НАЦІОНАЛЬНІ, ПОРІВНЯЛЬНІ
ТА МІЖНАРОДНІ АСПЕКТИ**
Українсько-англомовне науково-практичне видання

*За загальною редакцією доктора юридичних наук,
професора, заслуженого юриста України С.Я. Фурси,
кандидата юридичних наук, доцента О.В. Кіріяк*

**LAW OF SUCCESSION:
NATIONAL, COMPARATIVE
AND INTERNATIONAL ASPECTS**
Ukrainian and English-language scientific and practical edition

*Under the general editorship of Doctor of Law,
Professor, Honored Lawyer of Ukraine S.Ya. Fursa,
Candidate of Law, Associate Professor O.V. Kiriak*

Київ • Алерта • 2025

УДК 347.65/.68:001.891.3](477+100)=161.2=111
С75

Рекомендовано до друку:
Правлінням ГО «Центр правових досліджень Фурси»
(протокол № 6 від 07.04.2025 року)

Рецензенти:

М.М. Дякович – доктор юридичних наук, професор, Почесний консул Німеччини;
М.М. Мальський – доктор юридичних наук, адвокат, Почесний консул Республіки
Австрія у м. Львові;

Любіца Сакторова – доктор юридичних наук, доцент, завідувачка кафедри
міжнародного, європейського права та правової комунікації, очільниця Інституту
клінічної юридичної освіти, Юридичний факультет Університету Матея Бела
в Банській Бистриці, Словачка Республіка.

Авторський колектив:

Розділ I

Фурса С.Я., Фурса Є.І. – Глава 1; Фаб'єн Лабель – Глава 2; Гончарова А.В. –
Глава 3; Бордюг Т.О. – Глава 4; Альона Кара-Руснак, Віталій Пістрюга – Глава 5;
Дана Роун – Глава 6; Мірослава Доліхалова, Юрай Такач – Глава 7; Кіріак О.В. – Глава 8.

Розділ II

Фурса Є.Є., Скок-Козяр Л.В. – Глава 9; Заїка Ю.О. – Глава 10; Буллеца С.Б. –
Глава 11.

С75 Спадкове право: національний, порівняльний та міжнародний аспекти.
Українсько-англомовне науково-практичне видання / за заг. ред. доктора
юридичних наук, професора, заслуженого юриста України С.Я. Фурси,
кандидата юридичних наук, доцента О.В. Кіріак. Київ: Алерта, 2025. 576 с.

ISBN 978-617-566-918-1

Українсько-англомовне науково-практичне видання присвячене аналізу українськими та іноземними вченими і практичними фахівцями актуальних питань спадкового права. Висвітлені проблемні питання теорії спадкового права та окремих його інститутів, судової практики з розгляду спадкових справ, нотаріальної та консульської практики вчинення нотаріальних проваджень, що пов'язані із спадковими відносинами. Автори ґрунтовно проаналізували інститути спадкового права України, зокрема, актуальні та проблемні аспекти заповітів та їх форми у порівняльному аспекті на прикладі Польщі, Франції та інших іноземних країн, міжнародні аспекти спадкових відносин. Запропонований глибокий аналіз іноземного законодавства щодо спадкового права Франції, Швейцарії, Республіки Молдова, Латвії, Словаччини тощо з метою вивчення українськими фахівцями іноземного досвіду та адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу.

Видання стане у нагоді науковцям, суддям, адвокатам, нотаріусам, консулам, аспірантам, докторантам, усім, хто цікавиться як національними, так і міжнародними аспектами спадкового права.

УДК 347.65/.68:001.891.3](477+100)=161.2=111

ISBN 978-617-566-918-1

© Авторський колектив, 2025
© Видавництво «Алерта», 2025

*Recommended for publication:
By the Board of the NGO «Fursa Center Legal Research»
(minutes No. 6 of the 07.04.2025)*

Reviewers:

Myroslava Diakovych – Doctor of Law, Professor, Honorary Consul of Germany⁴

Markiyan Malskyy – Doctor of Law, Attorney, Honorary Consul of the Republic of Austria in Lviv;

Eubica Saktorová – Doctor of Law, Associate Lecturer, Head of the Department of International, European Law and Legal Communication, Head of Institute of Clinical Legal Education, Faculty of Law Matej Bel University in Banská Bystrica Slovak Republic/

Authors:

Section I.

Fursa S. Ya., Fursa Ye.I. – Chapter 1; Fabienne Labelle – Chapter 2; Goncharova A.V. – Chapter 3; Bordyug T.O. – Chapter 4; Aliona Rusnac (Cara), Vitalie Pistriuga – Chapter 5; Dana Rone – Chapter 6; Mirosława Dolikhalova, Juray Takach – Chapter 7; Kiriak O.V. – Chapter 8.

Section II.

Fursa Ye. Ye., Skok-Kozziar L.V. – Chapter 9; Zaika Yu.O. – Chapter 10; Buletsa S.B. – Chapter 11.

C75 Law of Succession: National, Comparative and International Aspects. Ukrainian and English-language scientific and practical edition/ / Under the general editorship of Doctor of Law, Professor, Honored Lawyer of Ukraine Fursa S. Ya., Candidate of Law, Associate Professor Kiriak O.V. Kyiv: Alerta, 2025. 576 p.

ISBN 978-617-566-918-1

Ukrainian and English-language scientific and practical edition is dedicated to the analysis of contemporary issues in the law of succession, featuring contributions from Ukrainian and international scholars and practitioners. It addresses theoretical challenges within the law of succession and its specific institutions, judicial practices in resolving inheritance disputes, as well as notarial and consular procedures related to inheritance matters. The authors offer an in-depth examination of Ukraine's inheritance law, focusing on current and contentious aspects of wills and their various forms, analyzed comparatively with examples from Poland, France, and other countries. International dimensions of inheritance law are also explored, with a detailed review of foreign legislation, including that of France, Switzerland, Moldova, Latvia, Slovakia, and others. This comparative study aims to draw from international experience to facilitate the adaptation of Ukrainian legislation to align with European Union standards.

This publication will be valuable to academics, judges, legal practitioners, notaries, consuls, postgraduate and doctoral students, as well as anyone interested in national and international perspectives on inheritance law.

УДК 347.65/.68:001.891.3](477+100)=161.2=111

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	16
PREFACE	18

РОЗДІЛ І. НАУКОВИЙ ТА ПРАКТИЧНИЙ ДОСВІД ВРЕГУЛЮВАННЯ СПАДКОВИХ ВІДНОСИН У ДОСЛІДЖЕННЯХ УКРАЇНСЬКИХ І ІНОЗЕМНИХ УЧЕНИХ

ГЛАВА 1.	
ВИДИ ЗАПОВІТІВ ЗА ФОРМОЮ ТА ЇХ ВИЗНАННЯ: ПОРІВНЯЛЬНИЙ І МІЖНАРОДНИЙ АСПЕКТ (ФУРСА С.Я., ФУРСА Є.І.)	
1.1. Загальні вимоги до форми заповіту в Україні	19
1.2. Порівняльний аналіз заповітів за формою: Україна – Польща	31
1.3. Спеціальні вимоги до форми заповіту в порівняльному контексті	37
1.3.1 Секретний заповіт як альтернативна спеціальна форма заповіту	42
1.3.2. Форма і порядок (процедура) посвідчення заповітів та їх вплив на визнання їх судами нікчемними чи недійсними	49
1.3.3. Альтернативні варіанти форми заповіту – заповідальне розпорядження	56
1.4. Міжнародні аспекти визнання заповітів в Україні та Польщі ..	60

ГЛАВА 2.	
ЗАПОВІТИ У ФРАНЦУЗЬКОМУ ЗАКОНОДАВСТВІ (ФАБ'ЄН ЛАБЕЛЬ)	
2.1. Загальні правила	62
2.2. Формальні вимоги до заповітів	63
2.2.1. Голографічні заповіти (ст. 970 ЦК Франції)	66
2.2.2. Заповіт за публічним або нотаріальним актом (статті 971–998 Цивільного кодексу Франції)	67
2.2.3. Заповіт, скріплений печаткою (статті 976–979 Цивільного кодексу Франції)	70

2.2.4. Міжнародний заповіт	72
2.2.5. Особливі заповіти	73
2.3. Зміст заповіту	73
2.3.1. Нагадування про загальні правила щодо подарунків	74
2.3.2. Заповідання	77
2.3.3. Інші положення заповіту	79
2.4. Виконання заповіту	81

ГЛАВА 3.

СПАДКОВЕ ПРАВО В УКРАЇНІ ТА ФРАНЦІЇ: ПОРІВНЯЛЬНИЙ ТА МІЖНАРОДНИЙ АСПЕКТ (ГОНЧАРОВА А.В.)

3.1. Відкриття спадщини	86
3.2. Право на обов'язкову частку	87
3.3. Спадкування за законом	89
3.4. Усунення від спадкування	94
3.5. Право представлення	97
3.6. Спадкування за заповітом	99
3.7. Спадкування з іноземним елементом	104
3.8. Відмова від спадщини та негідні спадкоємці	108

ГЛАВА 4.

СПАДКОВЕ ПРАВО В ШВЕЙЦАРІЇ: ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ СПАДКУВАННЯ ЗГІДНО ЗІ ШВЕЙЦАРСЬКИМ ЗАКОНОДАВСТВОМ (БОРДЮГ Т.О.)

4.1. Загальні поняття	115
4.2. Поняття «дефектна воля» у спадковому праві Швейцарії	117
4.3. Заповіти, заповідальні розпорядження та формальні вимоги	120
4.3.1. Заповіт у формі публічного нотаріального акту	122
4.3.2. Усні заповіти за швейцарським законодавством	125
4.3.3. Поняття заповідального відказу (Vermächtnis) в швейцарському спадковому праві	126
4.3.4. Скасування та знищення заповітів	129
4.4. Обов'язкова частка у спадщині	131
4.5. Позбавлення спадщини	132
4.6. Призначення спадкоємців	133
4.7. Спадкові договори в Швейцарії	135
4.7.1. Договори про призначення спадкоємців та прийняття спадщини: загальні положення	135

6.9. Спадкове провадження	445
6.10. Реформа спадкового права в Латвії	446
6.11. Нотаріальні послуги в Латвії	452
6.11.1. Подвійна природа нотаріату латинського типу	456
6.11.2. Приватноправовий характер латвійського нотаріату в поєднанні з належністю до судової гілки влади	457

ГЛАВА 7.

ОКРЕМІ ЗАБЕЗПЕЧУВАЛЬНІ ІНСТИТУТИ У СФЕРІ СПАДКОВИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ

(МІРОСЛАВА ДОЛІХАЛОВА, ЮРАЙ ТАКАЧ, СЛОВАЧЧИНА)

7.1. Зобов'язання гаранта у контексті його смерті та їх юридичні наслідки для спадкоємців	464
7.1.1. Смерть боржника та її наслідки для спадкоємців.....	466
7.1.2. Смерть поручителя та її наслідки для боржника і спадкоємців	469
7.2. Застава у спадкових зобов'язаннях	472

ГЛАВА 8.

В'ЯЗНІ ВІЙНИ: ЗАПОВІТИ ВІЙСЬКОВОПОЛОНЕНИХ

(КІРІЯК О.В.)

8.1. Історичний контекст заповітів у воєнний час	148
8.2. Заповіти під примусом полону	164
8.3. Нормативно-правове регулювання заповітів військовополонених в Україні	174

РОЗДІЛ II.

НАУКОВІ КОНЦЕПЦІЇ ТА ПРАКТИЧНИЙ ДОСВІД УКРАЇНСЬКИХ ФАХІВЦІВ ЗІ СПАДКОВОГО ПРАВА УКРАЇНИ

ГЛАВА 9.

СПАДКУВАННЯ ЗА ЗАПОВІТОМ В УКРАЇНІ: МАТЕРІАЛЬНІ ТА ПРОЦЕСУАЛЬНІ АСПЕКТИ

(ФУРСА Є.Є., СКОК-КОЗЯР Л.В.)

9.1. Передумови сприйняття волі заповідача	183
9.2. Зміст заповіту і його істотні умови як оферта заповідача	186
9.3. Види заповітів та їх класифікація.....	192

4.7.2. Спадкові договори: укладення, формальні вимоги та юридичні наслідки	136
4.8. Спадкування з іноземним елементом у Швейцарії.....	138
4.8.1. Огляд загальних положень міжнародного спадкового права Швейцарії.....	138
4.8.2. Застосовне законодавство про спадкові договори та заповіти	139
4.8.3. Вибір підсудності спадкових справ.....	140

ГЛАВА 5.

ВИКЛИКИ, З ЯКИМИ СТИКАЮТЬСЯ КРАЇНИ ЩОДО УЗАКОНЕННЯ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕЛЕКТРОННИХ ЗАПОВІТІВ

(АЛЬОНА КАРА-РУСНАК,

ВІТАЛІЙ ПІСТРЮГА, РЕСПУБЛІКА МОЛДОВА)

5.1. Історія заповітів у різних країнах, підстави примусового виконання електронних заповітів.....	374
5.2. Поняття, ознаки та види електронного заповіту	383
5.3. Правове підґрунтя впровадження електронних заповітів.....	391
5.4. Суб'єкти електронних заповітів	403
5.5. Оформлення електронних заповітів. Тенденції розвитку та реформи у сфері електронних заповітів.	405
5.6. Вплив нотаріальної служби на трансформацію інституту електронних заповітів.....	407

ГЛАВА 6.

ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ ЛАТВІЙСЬКОГО СПАДКОВОГО ПРАВА У КОНТЕКСТІ РОЗВИТКУ СІМЕЙНИХ ВІДНОСИН

(ДАНА РОУН, ЛАТВІЯ)

6.1. Історія становлення спадкового права в Латвії	410
6.2. Нормативно-правове регулювання спадкового права в Латвії	411
6.2.1. Спадщина або спадкова маса.....	411
6.2.2. Основи спадкового правонаступництва.....	412
6.3. Обов'язкова та резервна частка спадщини	420
6.4. Прийняття та відмова від спадщини, втрата прав на спадщину	423
6.5. Права на інвентаризацію	424
6.6. Позов про спадщину	438
6.7. Реальний розподіл спадкової маси	441
6.8. Майно без спадкоємців.....	443

9.4. Роль нотаріуса, консула у посвідченні заповіту.....	197
9.5. Передумови скасування, зміни або визнання заповіту недійсним.....	205
9.6. Заповіт після смерті заповідача та права і обов'язки заінтересованих осіб.....	210
9.7. Короткий аналіз права на обов'язкову частку в спадщині при спадкуванні за заповітом.....	216
9.8. Виконання заповіту: актуальні питання.....	218

ГЛАВА 10. СПАДКУВАННЯ ЗА ЗАКОНОМ В УКРАЇНІ: ЗАКОНОДАВСТВО ТА СУЧАСНА ДОКТРИНА (ЗАІКА Ю.О.)

10.1. Спадкування за законом. Загальні положення.	221
10.2. Черги спадкоємців за законом: порівняльно- правовий аспект	224
10.2.1. Спадкоємці першої черги.	224
10.2.2. Спадкоємці за законом другої, третьої, четвертої та п'ятої черг	232
10.3. Зміна черговості при спадкуванні за законом	238
10.3.1. Договір про зміну черговості при спадкуванні за законом	239
10.3.2. Зміна черговості спадкування за законом за рішенням суду.....	241
10.4. Спадкування за правом представлення.....	243

ГЛАВА 11. СПАДКУВАННЯ НА ЗАКАРПАТСЬКИХ ТЕРИТОРІЯХ ДО 1939 РОКУ (БУЛЕЦА С.Б.)

11.1. Загальні положення.....	245
11.2. Спадкування за законом	247
11.3. Спадок	247
11.4. Спадкування за заповітом	249
11.5. Право приросту	250
11.6. Розвиток спадкового права після 1848 року в Закарпатті	252

ГЛАВА 8.

В'ЯЗНІ ВІЙНИ: ЗАПОВІТИ ВІЙСЬКОВОПОЛОНЕНИХ²⁸⁹

8.1. Історичний контекст заповітів у воєнний час

Загальний концепт спадкування завжди як дзеркало відображав суспільні, правові та культурні цінності певної епохи, особливо у період воєнного часу. Як влучно наголошує М.Л. Дудзяк, початок війни – це більше, ніж каталітичний момент; це насправді початок епохи, коли не просто відправка війська в бій відбувається, але й карколомний зсув усталеного життя у всіх сферах, у тому числі правовій царині.²⁹⁰

Серед численних аспектів спадкового права заповіти військовополонених виступають унікальним і водночас складним явищем, сформованим винятковими умовами обмеження свободи заповідача. Еволюція цих заповітів надає важливу інформацію про те, як правові системи пристосовуються до реалій війни, поєднуючи принципи автономії та справедливості з практичними міркуваннями. Ця глава присвячена аналізу розвитку практики спадкування та нормативно-правових механізмів, які регулюють заповіти військовополонених, простежуючи їхню трансформацію від ранніх історичних коренів до сучасного розуміння.

Розглядаючи право як безперервну динаміку спадкових правовідносин упродовж епох і століть, аналіз Паунда підсвічує важливість саме історичного підходу в юридичній науці та практиці. Він наголошує, що принципи, які лежать в основі сучасних правових систем, не можуть бути повністю осмислені чи ефективно застосовані без урахування насамперед історичного бекграунду та обставин, які сприяли їхньому становленню.²⁹¹

²⁸⁹ Кіріяк Оксана Василівна, кандидатка юридичних наук, доцентка кафедри приватного права Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича, Україна. ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8850-805X>

²⁹⁰ Dudziak M.L. Law, War, and the History of Time. *California Law Review*. Vol. 98, No. 5 (October 2010), p. 1669.

²⁹¹ Pound R. Comparative Law in Space and Time. *The American Journal of Comparative Law*, Vol. 4, No. 1 (Winter, 1955), pp. 70–71.

Історія спадкового права у переважній більшості країн підкреслює наполегливу боротьбу за узгодження індивідуальних намірів із суспільними нормами та правовими імперативами. Системи першородства (майорату) та родинного продовження в середньовічній Англії показують, як законодавча база була розроблена для збереження власності в елітних сім'ях, часто за рахунок ширших індивідуальних свобод.²⁹² Ці історичні підходи, що ґрунтувалися переважно на міркуваннях забезпечення стабільності та збереження спадщини, різко контрастують із ненадійними обставинами, з якими стикаються військовополонені. Надзвичайний тиск, під яким часто складалися такі заповіти, ускладнює звичайні припущення щодо заповідальної дієздатності та добровільних усвідомлених дій, породжуючи глибокі юридичні та етичні питання.

Критично важливим аспектом цієї еволюції є гендерні та соціальні аспекти спадкового права. У середньовіччі жінки та нижчі соціальні класи мали обмежені права на власність і заповідальні права.²⁹³ Ці обмеження підкреслюють проблеми, з якими стикаються військовополонені, чії волевияви у формі заповіту досить часто відображають перетин правових обмежень і очікувань суспільства. Вочевидь, військові бранці, позбавлені свободи волі та впевненості у завтрашньому дні, намагалися відстоювати свої наміри в межах, які не були розроблені для врахування їхніх унікальних обставин перебування. У цій главі розглядається, як правові системи вирішували або не вирішували ці виклики, розкриваючи ширше розуміння адаптивності спадкового права

Війна за незалежність США стала суттєвим переломом у законодавчому підході до спадкування. Після завершення активної фази бойових дій шквал законотворчої діяльності на північному американському континенті мав на меті переосмислити ключові підходи до розуміння права власності та свободи заповіту.²⁹⁴ Досвід участі у війні та перебування у полоні цього періоду підкреслив необхідність правових механізмів, які могли б засвідчувати справжність заповітів та дійсний зміст волевиявлення, виражених під надзвичайним тис-

²⁹² Orth J. V. After the Revolution: «Reform» of the Law of Inheritance. *Law and History Review*, Vol. 10, No. 1 (Spring, 1992), pp. 34–36.

²⁹³ Shammass C. English Inheritance Law and Its Transfer to the Colonies. *The American Journal of Legal History*, Vol. 31, No. 2 (Apr., 1987), pp. 147–153.

²⁹⁴ Orth J. V. After the Revolution: «Reform» of the Law of Inheritance. *Law and History Review*, Vol. 10, No. 1 (Spring, 1992), p. 34

розбіжність викликає питання щодо ефективності міжнародного права щодо захисту прав військовополонених і підкреслює проблеми забезпечення дотримання правових норм у зонах конфлікту, де військові пріоритети часто переважають над правовими зобов'язаннями. Постійна проблема нехтування заповідальними правами військовополонених вимагає переоцінки того, як правові норми можуть бути ефективніше запроваджені та дотримані в ситуаціях збройного конфлікту.

Крім того, з цих тематичних досліджень стає очевидним кілька повторюваних тем. По-перше, міжнародна координація має вирішальне значення для ефективної реалізації заповідальних прав військовополонених. Хоча Женевські конвенції забезпечують універсальну правову основу, успішне їх виконання часто залежить від співпраці між міжнародними організаціями, такими як Міжнародний Комітет Червоного Хреста, і національними правовими системами. По-друге, гнучкість правового тлумачення має важливе значення, коли виникають надзвичайні обставини, про що свідчить визнання неофіційних заповітів під час війни у В'єтнамі та нещодавнє застосування спрощених процедур заповіту в Україні. Нарешті, національні правові рамки відіграють вирішальну роль у введенні в дію міжнародних стандартів. Прийняття національних законодавчих заходів, таких як положення про воєнний стан в Україні, є важливим для адаптації міжнародних керівних принципів до унікальних потреб країни під час війни.

Досліджуючи ці історичні та сучасні випадки, стає зрозуміло, що забезпечення заповідальних прав військовополонених є не лише юридичним обов'язком, а й гуманітарним імперативом. Здатність військовополонених складатися на військову службу та завіряти свої заповіти є критично важливим складником збереження гідності та законної спадкоємності, навіть у найскладніших і найжахливіших обставинах війни. Законодавчі рамки, які підтримують цей процес – через міжнародні конвенції, національні закони чи спеціальні заходи – служать для захисту основних прав людей під час конфлікту. Зрештою, ці зусилля гарантують, що навіть у полоні військовополонені можуть здійснювати свою автономію щодо своїх маєтків, що підсилює важливість збереження правового захисту навіть у розпал конфлікту.

На завершення зазначимо, що розглянуті питання регулювання спадкових відносин в умовах збройного конфлікту підкреслюють критичні недоліки існуючої законодавчої бази, зокрема на рівні первинних законодавчих актів на відміну від підзаконних актів. Складність

і важливість цього питання, особливо через його потенціал змінити різні галузі права та правозастосовну практику, вимагають втручання на найвищому рівні законодавства. Як підкреслив В.І. Ямковий,³²² незважаючи на певні успіхи Уряду та Міністерства юстиції щодо запровадження законодавчих новацій та обмежень, спрямованих на регулювання спадкових відносин у воєнний час, ці заходи, хоча й істотні, залишаються неповними та недостатніми за своїм обсягом. Однак покладання на підзаконні акти щодо внесення змін або адаптації процесу спадкування під час воєнного стану не вистачає основоположної легітимності та юридичної міцності, необхідних для його повного та комплексного впровадження. Відсутність відповідних змін на законодавчому рівні робить ці підзаконні акти схильними до проблем у їх застосуванні та тлумаченні.

Зважаючи на ці занепокоєння, вкрай необхідно, щоб український законодавець здійснив суттєвий перегляд Цивільного кодексу України, зокрема його положень, що стосуються спадкових прав під час воєнного стану. Існуюча система, хоча й змінена розпорядженнями виконавчої влади та тимчасовими заходами, не вирішує належним чином багатогранні питання, пов'язані зі спадщиною під час війни, а також не забезпечує юридичної визначеності, необхідної особам для реалізації своїх прав на спадщину після конфлікту. Нездатність провести комплексні правові реформи на законодавчому рівні може призвести до каскаду юридичних неясностей, створюючи значні перешкоди для осіб, які прагнуть претендувати на спадщину або управляти нею під час війни та після неї. Крім того, відсутність добре встановленої правової процедури в умовах воєнного стану може призвести до потенційних зловживань і порушень прав спадщини, посилюючи проблеми, з якими стикається постраждале населення. Таким чином, необхідно негайно внести зміни до законодавства, забезпечивши, щоб законодавча база, яка регулює спадкові права, залишалася узгодженою, міцною та здатною протистояти труднощам, спричинених умовами воєнного часу. Таким чином Україна зробила б важливий крок у напрямі захисту прав власності своїх громадян, сприяння правової визначеності та запобігання майбутнім суперечкам чи несправедливості на етапі постконфліктного відновлення.

³²² Ямковий В.І. Особливості спадкування в умовах воєнного стану. *Реалізація прав людини у діяльності правоохоронних органів в умовах окупації українських територій: матеріали V Всеукраїнської науково-практичної конференції* (в авторській редакції), м. Кривий Ріг, 30 вересня 2022 року. Кривий Ріг: ДонДУВС, 2022. С. 318.

Наукове видання

СПАДКОВЕ ПРАВО: НАЦІОНАЛЬНІ, ПОРІВНЯЛЬНІ ТА МІЖНАРОДНІ АСПЕКТИ

Українсько-англомовне науково-практичне видання

*За загальною редакцією доктора юридичних наук,
професора, заслуженого юриста України С.Я. Фурси,
кандидата юридичних наук, доцента О.В. Кіріяк*

LAW OF SUCCESSION: NATIONAL, COMPARATIVE AND INTERNATIONAL ASPECTS

Ukrainian and English-language scientific and practical edition

*Under the general editorship of Doctor of Law,
Professor, Honored Lawyer of Ukraine S.Ya. Fursa,
Candidate of Law, Associate Professor O.V. Kiriak*

Відповідальний за випуск
Комп'ютерна верстка
Обкладинка

О. В. Діордійчук
Д. М. Алексєєв
В. С. Жиборовський

Підписано до друку 17.04.2025 р. Формат 60 x 84 ¹/₁₆.
Папір офсетний. Гарнітура «Times New Roman».
Друк офсетний. Умовн.-друк. арк. 33,48.

Видавництво «Алерта»

04210, м. Київ, а/с 112.

Тел.: (044) 223-15-25, (099) 607-97-62.

E-mail: alerta.pravovaednist@gmail.com, веб-сайт: alerta.kiev.ua

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 788 від 29.01.2002 р.

Українсько-англомовне науково-практичне видання присвячене аналізу українськими та іноземними вченими і практичними фахівцями актуальних питань спадкового права. Висвітлені проблемні питання теорії спадкового права та окремих його інститутів, судової практики з розгляду спадкових справ, нотаріальної та консульської практики вчинення нотаріальних проваджень, що пов'язані із спадковими відносинами. Автори ґрунтовно проаналізували інститути спадкового права України, зокрема, актуальні та проблемні аспекти заповітів та їх форми у порівняльному аспекті на прикладі Польщі, Франції та інших іноземних країн, міжнародні аспекти спадкових відносин. Запропонований глибокий аналіз іноземного законодавства щодо спадкового права Франції, Швейцарії, Республіки Молдова, Латвії, Словаччини тощо з метою вивчення українськими фахівцями іноземного досвіду та адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу.

Видання стане у нагоді науковцям, суддям, адвокатам, нотаріусам, консулам, аспірантам, докторантам, усім, хто цікавиться як національними, так і міжнародними аспектами спадкового права.

Ukrainian and English-language scientific and practical edition is dedicated to the analysis of contemporary issues in the law of succession, featuring contributions from Ukrainian and international scholars and practitioners. It addresses theoretical challenges within the law of succession and its specific institutions, judicial practices in resolving inheritance disputes, as well as notarial and consular procedures related to inheritance matters. The authors offer an indepth examination of Ukraine's inheritance law, focusing on current and contentious aspects of wills and their various forms, analyzed comparatively with examples from Poland, France, and other countries. International dimensions of inheritance law are also explored, with a detailed review of foreign legislation, including that of France, Switzerland, Moldova, Latvia, Slovakia, and others. This comparative study aims to draw from international experience to facilitate the adaptation of Ukrainian legislation to align with European Union standards. This publication will be valuable to academics, judges, legal practitioners, notaries, consuls, postgraduate and doctoral students, as well as anyone interested in national and international perspectives on inheritance law.

**ІА ПРАВОВА
ЄДНІСТЬ**
РЕДАКЦІЯ
ЮРИДИЧНИХ
ВИДАНЬ

